



**Geschichte der geistlichen Stiftungen, der adlichen  
Familien, so wie der Städte und Burgen der Mark  
Brandenburg**

[Urkunden-Sammlung für die Orts- und spezielle Landesgeschichte]

**Riedel, Adolph Friedrich**

**Berlin, 1863**

CXCIX. Bittschrift an den päpstlichen Stuhl, das Kloster Leitzkau dem  
Bisthum Brandenburg zu incorporiren, vom Jahre [1534?]

---

---

**Nutzungsbedingungen**

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55861](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55861)

CXCVII. Der Hochmeister Deutsches Ordens schenkt dem Kloster Lehnin 400 Rhein. Gulden, am 26. Dezember 1520.

Von gots gnaden wir Albrecht, deutschs ordens Hochmeister, Marggrawe zu Brandenburg, zu Stettin, Pomern, der Cassuben vnd Wenden Hertzog, Burggrawe zu Nürrenberg vnd Furste zu Rügen. Nachdem wir dem closter zu Lehnyn met sondern gnaden geneiget, haben wir demselbigen closter vñs folicher Zuneygunge willen vierhundert Reinische gulden zugeben verheissen lassen. Verschrieben, verheysen hirit In crafft dies vnfers brieffs gemelten Closter Lehnyn die gemelten vierhundert Reinische gulden, welche wir vñs zukünftige Ostern nach dato zu Berlin betzalen vnd vberreichen wollen lassen. Des zu vrkunde haben wir vnser Ingehegel zurug auff dissen briff wissentlich drucken lassen Vnd geben zu Königsberg, am tage Stepfani prothomartiris Im Fünffzehndersten vnd zwanzigsten Jare.

Aus Bedmann's handschriftl. Nachlasse.

CXCVIII. Der Official zu Brandenburg befundet, den Pfarrer zu Prester gebessert von sich entlassen zu haben, am 3. September 1521.

Officialis Brandenburgensis Ecclesie Generalis presentium tenore publice recognoscimus et profitemur, quod honorabilem Dominum Adamum Echardi, Plebanum in Prester, ad nos nostrumque tribunal de et super vitio incontinentie ex eo, quod prolem ex fororia sua procreaverit, delatum canonicè correximus et emendavimus correctumque et emendatum a nobis dimissimus decernentes ipsum commissorem coram nemine fore corrigendum pro hac vice. In cujus rei testimonium sigillum nostrum presentibus existit super impressum. Datum Anno Domini 1521, feria III post Decollat. Johannis Baptistæ.

Joachimus Cappel etc.

Nach einem Copiarium im Königl. Prob.-Archiv zu Magdeburg.

CXCIX. Bittschrift an den päpstlichen Stuhl, das Kloster Leitzkau dem Bisthum Brandenburg zu incorporiren, vom Jahre (1534?)

Beatissime pater. Exponitur s. v. pro parte deuote creature vestre Mathie, Episcopi brandenburgensis, quod lapsis temporibus et adhuc de presenti horribilis et detestabilis secta

lutherana ac martinus Luther et eius sequaces et complices magnam partem nationis almanice inuaserunt et quotidie magis atque magis in omnes grassatur et debachatur in tantum, vt neque dei neque hominis timor in terris eiusdem nationis manet et habitat nec inter fratres concordia et tuta fides est, omnisque pietas et religio euauit et rusticorum ac subditorum omnium erga superiores suos inobedientia et contemptum existunt, qui quam plurima Castra, loca, oppida et monasteria tam dedicorum virorum, quam feminarum religiosarum, euertunt ac annis proxime elapsis propter quam plurimos dicto morbo heresis lutherane laborantes seducitatem, quam plurimos iuuenes et adolescentes affugerunt et schole artium quasi tocuis nationis destructe existunt quodque diu et nuper propter dictam obstinatam prauitatem heresis lutherane, que similiter totam Cenobiam ac loca et monasteria in ea existentia impediuerunt persone, que diurna et nocturna deo optimo decantent officia, Ideo penitus desolantur quod plures, que eiusdem Secte, Rustici ac laici, ac illorum potestates, omnia fere bona mobilia et immobilia ac res quam plurimorum monasteriorum, ecclesiarum ac aliorum piorum locorum et illorum fructus, redditus et prouentus occuparunt et detinuerunt occupantque et detinent ac illos et illa in suos damnabiles vsus conuertunt et appropriant. Dubitatur ideo, quod peius esset, si ita fiat, quod quoddam monasterium sancte marie virginis in monte letzka diete brandenburgensis diocesis ordinis Canonicorum regularium premonstratenfis, quod bone memorie wigerus, dum vixit, Episcopus brandenburgensis, diete Creature predecessor, a fundamentis extruxit et possessionibus ad ecclesiam et mensam Episcopalem brandenburgensem pertinentibus dotauit, morbus quidem ipsius heresis et secta Lutherana irrepsit et in dies ipsa secta lutherana et illius sequaces non cessant quantum possunt illud monasterium ac illius bona predicta destruere ac nituntur peiora facere, maxime cum monasterium Sancte marie huiusmodi per sex miliaria palae almanice ab oppido wittenberge, in quo heresiarcha prefatus martinus luther damnatum heresim protulit et in dies seminare et publicare minime non cessat, moram trahit et domicilium fouet, situatum existit; quodque tempore bone memorie hieronimi, tunc eiusdem brandenburgensis Episcopi, quidam georgius eiusdem cenobii similiter, dum vixit, prepositus secte prefate maximus fautor fuit et adherere consuevit, quoniam etiam non parua mala huiusmodi heresis intra fratres dicti monasterii sancte marie seminavit et omnis desidii et desolationis fons et origo fuit; vnde quoniam multi fratres inibi professi iam in ordine presbiteratus constituti habitu monastico et vita monachali et religione dimissis et prosterगतis Apostasie deterrimum crimen commiserunt, Ita quod minor pars vsque ad quatuor vel quinque personas religiosas et non vltra religiosorum eiusdem monasterii in eo remanserunt, Sicque dictum monasterium sancte marie quasi desolatum remanet et ob defectum personarum et illud tuentis et protegentis ad extremam desolationem et dirreptionem pretextu dictorum hereticorum et Complicum lutheranorum deuenire posset, prout ipsi lutherani et Secta necnon quam plures duces, Comites et principes et alii complices et sequaces eiusdem secte lutherane ita agere nixi fuerunt et in dies nituntur et se iactant, quamuis ipsum monasterium sancte marie sub iurisdictione spirituali et temporali ac proprietate et subiectione Episcoporum tempore dicti brandenburgensis Episcopatus predecessorum et successorum existit Cupiatque ipsa Creatura horribili et detestabili heresi et aliis premisis excessibus, in quantum potest euitare et eis s. v. et sede apostolica auxiliante et consultante prouideri facere et ne maiora scandala eueniant, quia si dicto monasterio et rebus ac bonis ac ecclesie illius oportune non prouideatur quanto citius, illud ac diuinus cultus in eo et illius ecclesia fieri continuari et exerceri solitus per dictos hereticos et illorum Sectam lutheranam desolabitur et penitus et omnino destruetur, Sitque ipsa ecclesia brandenburgensis multis grauata decimis et impositionibus ac multum et multum discretiata per ipsos paganos

et hereticos dicte secte lutherane, quibus premiffis et aliis scandalis huiusmodi, que exinde prouenire possent, stantibus premiffis, nisi huiusmodi monasterium sancte marie huiusmodi cum omnibus et singulis ipsius iuribus, pertinentiis, redditibus, prouentibus, possessionibus, terris et aliis ad illud pertinentibus maxime cum, vt premititur, de bonis et possessionibus dicti Episcopatus et mensis Episcopalis brandenburgensis constructum et dotatum fuerit, Eidem Episcopatu et mense perpetuo vniatur, annectetur et incorporetur, Accedente tamen in eisdem vnione, incorporatione et annectatione ac aliis infra scriptis consensu voluntate, assensu et beneplacito expresso Illustrissimi et Serenissimi principis et domini, domini Joehimi, marchionis Brandenburgensis, sacri Romani Imperii Archicamerarii et principis electoris etc. Cum etiam necessarium non sit, Consensum a canonicis et Capitulo et clero dicte ecclesie et illius dioecesis brandenburgensis obtinere, quia maior et fere tota pars Canonicorum et Cleri huiusmodi sit instigatione ipsius martini luther et suorum Complicum damnabiliter et horribiliter versa et obstinata, seducta et subornata erga eandem detestabilem Sectam lutheranam Ita et taliter, quod nisi prouideatur desuper dicte ecclesie per eandem Sectam deuastari in totum posse dubitatur. Recurrit igitur ipsa Creatura ad pedes s. v. illi humiliter supplicando, quatenus ipsius Creature firmiori deuotioni ac subsistentie ac pie cordialitati anuentes et premiffis prouidentes ad scandala maiora euitanda et vt diuinus cultus in eodem monasterio et illius ecclesia penitus non extinguatur sibi que specialem gratiam facientes prefatum monasterium beate marie virginis in monte letzcke ordinis Canonicorum regularium omniaque eius bona, membra, possessiones, proprietates, terras et alia bona ad illud quomodolibet attinentia et pertinentia et religiosos eiusdem ab obedientia et regulari obseruantia abbatis et ordinis prefati premonstratenis penitus et in totum perpetuo eximere, liberare et dissoluere ipsumque monasterium cum omnibus iuribus et singulis suis membris et bonis ac rebus mobilibus et immobilibus, spiritualibus et temporalibus, Jurisdictione, priuilegiis, superioritatibus, libertatibus, iuribus et actionibus tam spiritualibus quam temporalibus ac etiam a sede apostolica et Summis pontificibus Romanis ac sancte Romane ecclesie Cardinalibus aut quibuscunque aliis etiam legatis, Episcopis sedis predictae concessis ac indultis seu sibi quocunque modo seu causa tam ex fundatione quam dotatione seu donatione quibuscunque per reges, reginas, Imperatores, imperatrices, principes, marchiones, duces, Comites, barones et nobiles ac quoscunque alios quouis titulo occasione seu causa factas et factas seu faciendas et faciendas quomodolibet competentibus seu ad ipsum monasterium illiusque singulares personas dignitates, administrationes vel officia coniunctim vel diuisim quomodolibet perpetuo pertinentes seu pertinentia eidem Episcopo brandenburgensi ac illius mensis Episcopali et eidem creature ac eiusdem Episcopatus pro tempore existentibus Episcopis successoribus perpetuo vni et incorporare, inuiscerare et annectere, ipsumque monasterium in bonis, membris, iuribus, iurisdictionibus et aliis predictis, quorum in simul fructus etc. decem marcharum argenti puri secundum communem existimationem valorem annum non excedunt, siue quouismodo etiam apud sedem apostolicam seu ex cuiuscunque persone vel cuiusvis resignatione aut cessione in Romana Curia vel extra eam etiam coram notario publico et testibus sponte facta aut ex premiffis et propter premiffa aut alias quouismodo vacet, etiam si deuoluta etc. specialiter aut generaliter reseruatum litigiosum, cuius litis statum etc. eidem creature et suis in ecclesia brandenburgensi successoribus exnunc prout extunc perpetuo commendare, Secumque vt dictum monasterium cum membris, bonis et aliis predictis etiam vna cum dicta ecclesia brandenburgensi et aliis beneficiis, monasteriis et ecclesiis, que creatura obtinet et expectat ac successores obtinebunt et expectabunt, perpetuo retinere et de fructibus etc. alienant etc. interdicta disponere etc. possint et valeant etiam oportune dispensare, necnon eidem

creature et successoribus predictis pro tempore Episcopis, vt monasterio prelibato, ipsiusque bonis rebus, iurisdictionibus, priuilegiis, libertatibus et aliis predictis quibuscunque absque sedis apostolice inductione, licentia siue auctoritate ac sacrilegii seu Simoniace prauitatis vti, potiri, frui et gaudere perpetuo possint et valeant, concedere, indulgere et elargiri, Prouiso tamen, quod fratres ordinis pro nunc inibi in eodem monasterio et ecclesia huiusmodi professi et degentes vna cum preposito moderno donec vixerint dumtaxat in omnibus et singulis necessariis per eandem creaturam et successores suos in eodem Episcopatu pro tempore existentes Episcopos commode et decenter prouideantur Et ipsis preposito et religiosis pronunc existentibus in domino defunctis, ipsa creatura et successores prefati possint et valeant ac teneantur et perpetuis temporibus obligati et astricti existant, disponere, deputare, eligere, prouidere et ordinare simul vel successiue personas idoneas tam seculares, quam quorumuis ordinum regulares iuxta facultates fructuum et prouentuum monasterii huiusmodi, qui deo omnipotenti et intemerate gloriosissime virgini marie et omnibus sanctis ac patronis in monasterio et ecclesia prefatis diurnum et nocturnum officium decantare, legere et dicere in dies pro fundatorum et benefactorum ipsius monasterii defunctorum animarum et in antea moriendorum seu sepeliendorum salute perpetuo teneantur et debeant et obligati existant, quibus omnibus et singulariter singulis pro eorum competenti et necessaria sustentatione congrua et honesta ac sufficiens portio de ipsius monasterii fructibus, prouentibus et obuentibus quibuscunque per Creaturam et successores suos huiusmodi iuxta modum et qualitatem laborum perpetuo tempore distribui, dari et assignari debeat iuxta et secundum distributionem et seruitia ac qualitatem et quantitatem eorundem fructuum, quoque quod prefate Creature et successoribus predictis absque quauis ac qualibet contradictione et repugnantia statuta, constitutiones et ordinationes honestas et etiam iuxta Canonicas sanctiones facere et ordinare iuxta et secundum quas ipse persone sic vt premititur per eandem creaturam et successores prefati electe, ordinate et disposite in monasterio predicto diuina psallere debebunt et tenebuntur officia morumque et Ceremoniarum obseruare et coercere honestatem sub penis summis et censuris in ipsis respectiue et successiue exprimendis similiter gratiosius, quodque illis statutis, constitutionibus et ordinationibus sic factis prefati deputati et electi obedire prestare que obedientiam teneantur et debeant, concedere et decernere et indulgere, necnon omnes et quascunque dignitates et officia claustralia etiam preposituram eiusdem monasterii, que inibi dignitas maior et archidiaconatus dicte ecclesie brandenburgensis existere consueuit, penitus et omnino suppressere, extinguere, cassare et annullare attentis premissis dignemini de gratia speciali, Premissis necnon constitutionibus et ordinationibus apostolicis ac in prouincialibus et sinodalibus etiam lutheranensi et generali consiliis editis statutis et consuetudinibus priuilegiis quoque et indultis ac litteris apostolicis eidem ordini et religioni ac abbatibus, prioribus et aliis religiosis eiusdem ordinis ac monasterii huiusmodi etiam preposito et conuentui illius huiusmodi per sanctam sedem apostolicam ac summos Romanos pontifices sanctitatis vestre predecessores ac illorum legatos de lathere et patriarchas, archiepiscopos, Episcopos et alios sub quibusuis verborum formis et clausulis etiam derogatoriis et illis, quibus nisi sub certis modis et formis ad cum illorum insertione et tenorem expressione aut aliis exquisitis modis et formis derogari non possit communiter vel diuisim aut alias quomodolibet concessis Juramento etc. roboratis et Iteratis vicibus approbatis et Innotatis, quibus omnibus et singulis, etiam si hic de verbo ad verbum aut alias quouismodo hic inferi deberent, quorum omnium tenores etc. hic pro sufficienter expressis habere et expresse derogare placeat, Ceterisque in contrarium facientibus non obstantibus quibuscunque cum clausulis oportunis et consuetis Et cum absolutione a censura ad effectum etc. et in casibus . . . . . cum oportuna

illius derogatione quatenus opus sit, Et quod obstantie beneficiales creature etiam quod dictum monasterium forsitan non vacet nec vacare possit vel illius verus et ultimus vacationis modus etiam si ex eo quevis generalis reservatio etiam in corpore iuris clausa resultet habeatur pro expresso seu in toto vel in parte in litteris et dispositione vel conditionaliter exprimi possint in litteris Et cum clausula quacunque generalem reservationem inportantibus ex quavis causa in litteris etiam dispositivae vel conditionaliter exprimendo Et de unione predicta monasterii sancte marie cum membris et bonis huiusmodi ac aliis predictis ac Commenda perpetuis latissime extendendis pro Creatura ut successoribus ut supra perpetuo Et cum derogatione regule de unione committendis ad partes vocatis et vocandis etc. etiam valore exprimendis etc. latissime extendendis Et de concessione, privilegiis, conditionibus deuotis et indultis predictis latissime extendendis Et cum suppressione et extinctione ac prepositure et archidiaconatus huiusmodi Et cum dispensatione oportuna de obtinendo et retinendo dictum monasterium cum membris, juribus, bonis et aliis predictis pro dicta Creatura et successoribus predictis ut supra latissime extendendis Et cum derogatione constitutionum et consuetudinum, statutorum, privilegiorum, indultorum et aliorum predictorum ut supra etc. latissime extendendorum Et cum derogatione regule de non tollendo jus questum etc. Et quod littere in forma unionis perpetue ex causis predictis nove aut simplicis provisionis aut commende perpetue pro Creatura et successoribus predictis ac in forma juris si dictum monasterium cum membris et aliis predictis ex premillis aut alias quouismodo vacauerit et vacet, quod eius collatio ad sedem apostolicam deuoluta sit aut gratiose surrogationis etiam quoad possessionem g . . . . . si nulli si alteri perinde vel etiam validiori aut alia utiliori via prout Creature melius videbitur expedire possint. Et quod premissorum omnium et singulorum litterarum omnium rogationum, unionum, incorporationum etc. fructus etc. augendo vel minuendo usque ad verum valorem regula contraria non obstante omniumque aliorum et singulorum premissorum circa premissa necessaria exprimendorum maior et verior specificatio fieri possit in litteris, que simul ad partem expediri possint. —

Hier bricht das sehr wortreiche Schriftstück ab. Es scheint im Zusammenhange zu stehen zu der Erklärung des Kurfürsten Joachim vom 24. Juni 1534 Cod. I, X, 89 und ist daher wohl in dies Jahr zu setzen. Aus dem Copiaro No. 32 Seiten p. 27 im Königl. Prov.-Archiv zu Magdeburg.

CC. Schenk Otto zu Teupitz läßt dem Kurfürsten sein Lehen an Teupitz auf, im Jahre 1535.

Durchlauchtigster, Hochgeborner khurfürst, Ewer kurfürstl. gnaden seint meine schuldige gehorsam dienst undertheniglich zuvor bereyt, gnedigster khurfürst vnd Herre. Nachdeme Ewer kurfürstl. gnaden verordente vorwanten bevelich zulaßung, dieselben sein nemlich Ditrich von Flanse vnd George von tzschn, zwischen der Edlen vnd wolgeborenen Frawen, frawe katherinen schencken von Lantzberg, geborne von Biberstein vnd Iren sonen, Herrn Cristoff vnd Hern Hansen Schencken, hern Heinrichen schencken seligen, meinen Lieben Brudern sone, meine freuntliche vettern, Auch fraw vnd Hern zum teuptzk, einen gefelgen scheid vnd vortragk zwischen Inen vnd mir aufgericht, welcher Ewer kurfürstl. gnaden